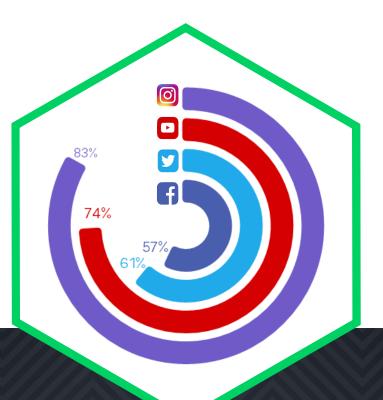
VERI GÖRSELLEŞTİRME

Deniz Aksoy

2020

VERİ GÖRSELLEŞTİRME

Nicel Bilginin Görsel Gösterimi

Verinin görselleştirerek anlatılması; metin olarak aktarılmasına kıyasla,

daha hızlı okunmasını, daha kolay anlaşılmasını, daha uzun süre hatırlanmasını

sağlayacaktır.

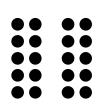

GÖRSEL ALGI PRENSIPLERI

Almanca "şekil, form, mevcudiyet" anlamlarına gelen Gestalt prensipleri, insanların tasanmları nasıl algıladıklarını açıklamaya çalışmaktadır.

Yakınlık

Birbirine yakın şekiller bir grubu temsil eder. Grafiklerde de birbirine yakın nokta/şekillerin yakın anlamlı olduğu düşünülür.

Ortak Kader

Mevcut durumlarının hraicinde, hareket yolları aynı olan şekillerin bir anlam ifade ettiği kabul edilir. Tıpku grafiklerde beraber hareket eden datalar gibi.

Benzerlik

Aynı şekil, renk, büyüklüğe sahip şekiller bir grubu temsil eder. Grafiklerde de birbirine benzer şekillerin yakın anlamlı olduğu düsünülür.

Ortak Kader

Aynı renk arka plan ve/veya bir sınır içerisine alınan şekiller aynı gruba aittir . Grafiklerde aynı şekil içine alınan verilerin birlikte anlam ifade etmeleri gibi.

Tamamlama

Şekil bir bütünlüğe sahip olmasa da, beyin bildiği bütün bir harfe, rakama, şekle tamamlayarak algılar.

Simetri

Birbiriyle simetri oluşturan şekiller çok kolay fark edilir ve birlikte bir grubu temsil ettikleri kabul edilir.

Devamlılık

Bir bütünün parçaları olarak görünen şekilerin eksik parçaları devamlılık oluşturacak şekilde beyinde tamamlanır. Grafikte eksik data tahmininde kulanılır.

Form / Zemin

Okuyucu zeminin üzerindeki şekle odaklanır, zemine dikkat etmez. Şekil genel olarak zeminden daha dikkat çekici özelliklere sahiptir.

İYİ GÖRSEL

Daha hızlı okunan, daha kolay anlaşılan, daha uzun süre hatırlanan bilgiyi ifade eden görsellerin "iyi bir görsel" olarak kabul edilmesi için 3 unsuru bulundurması gereklidir.

Doğruluk

Bilgi aktarmakta kullanılan görseller, yerleştirme, aralık seçimi, ölçeklendirme, aralık seçimi gibi tüm açılardan doğru gösterimler içermelidir.

Bilgilerin hikayeleştirilerek verilmesi, insanların çok daha fazla hatırlamasını sağlar. Çünkü veriler değil, hikayeler akılda kalıcıdır.

Hikaye

Bilgi

İyi bir görsel, mutlaka okuyucuyu ilgilendirecek bir bilgi içermelidir. Ayrıca iyi görselleştirilmiş veriler, hazırlayana veya okuyucuya veriden elde edemeyeceği bilgileri sağlayabilir.

GRAFİKLERİ TANIYALIM

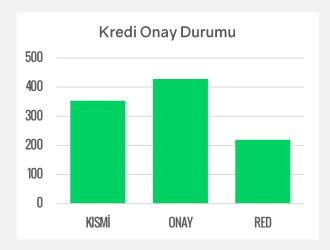
Genel olarak iki eksen (axis) üzerinde verilerin gösterimine grafik adı verilir. Grafikte verilen verilerin çeşitliliği arttıkça, ikinci dikey veya ikinci yatay eksen kullanılabilir. Grafikte datanın gösterildiği alana Çizim Alanı (Plot Area), diğer bilgilerle beraber tüm alana ise Grafik alanı adı verilir. Ayrıca grafikteki verilerle ilgili kategori tanıtım bilgisinin yer aldığı bölüme de Lejan (Legend) adı verilir. Çizim alanı haricindeki tüm bölümler tercihidir, istendiği anda çıkanlabilir veya eklenebilir.

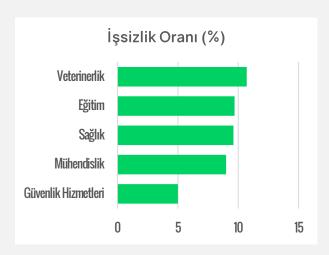

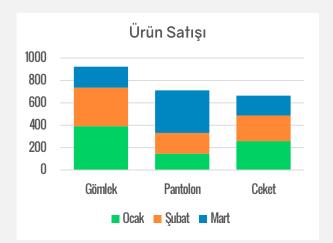
Çubuk grafikler, farklı kategorileri karşılaştırmak, zaman içinde değişimi göstermek veya bir bütünün parçalarını karşılaştırmak için kullanılır.

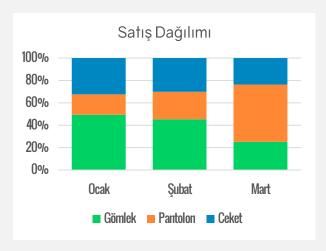
Sütun grafikleri, gruplanmış verilerin, değişen uzunluktaki dikdörtgen çubuklar yardımıyla gösterilmesi için kullanılır. Burada her çubuğun uzunluğu, temsil ettiği değere karşılık gelir. Sütun grafikler dikey bir şekilde görüntülenir.

Eğer kategori isimleri uzun ise, dikdörtgenler yatay olarak da sıralanabilir. Aynı anlatım tarzına sahip bu grafiklere ise Çubuk Grafik denir.

Yığılmış Sütun Grafik (Stacked Column Chart) parça-bütün ilişkilerini görselleştirmek amacıyla kullanılır. Bu veriler birbirlerinden bağımsız veya süreklilik içeren (zaman gibi) şekilde olabilir. Grafik, dikey (sütun grafiği) veya yatay (çubuk grafiği) olarak kullanabilir.

%00 Yığılmış Sütun Grafik (100%Stacked Column Chart) kategorilerin toplam değerlerinin önemsiz olduğu ve grafiğin ana amacının alt kategorilerin yüzde dağılımını göstermek olduğunda kullanılır.

Dikkat Etmek Gerekenler

Sütunların Aralıklarını Düzenleyin Sütunların aralarındaki mesafe sütun genişliklerinin yarısı kadar olmalıdır.

Eksen Başlıklarını Yatay Yerleştirin Kolay okumayı engellemesi nedeniyle, eksen başlıklarının çarpraz veya dikey kullanımı uygun değildir.

Renkleri Tutarlı Kullanın Grafikte tek renk kullanımı uygundur. Farklı ve parlak rengi sadece öne çıkarmak istediğiniz değerler için kullanın.

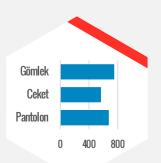

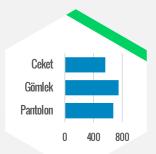
Dikkat Etmek Gerekenler

Dikey (Y) Ekseni O'dan Başlatın Gözlerimiz çubukların uzunluklarına duyarlıdır. Dolayısıyla çubuklar kesilmişse, okuyucu yanlış sonuçlar çıkarabilir. O'dan başlamayan eksen için, okuyucu/izleyici mutlaka bilgilendirilmelidir.

Eksen Başlıklarını Doğru Sıralayın Kategorileri (varsa) zaman sırasına göre, eğer 3-4 kategori varsa harf sırasına göre, daha fazlaysa değer sırasına göre yerleştirin.

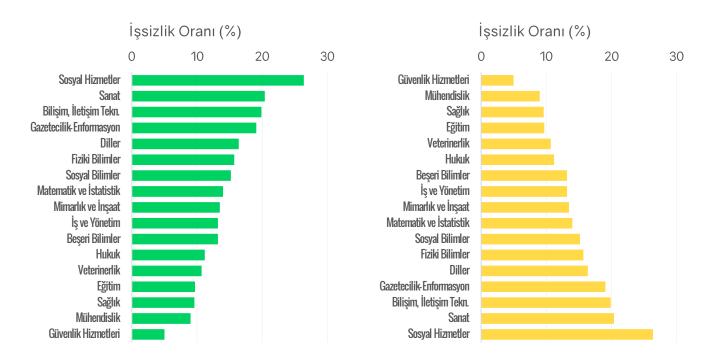

Lejanı Mümkünse Kullanmayın Grafikteki kategorilerin açıklamasının yapıldığı lejan bölümünü iptal etmek için veri tablonuzu sekmeli olacak şekilde düzenleyin.

Dikkat Etmek Gerekenler

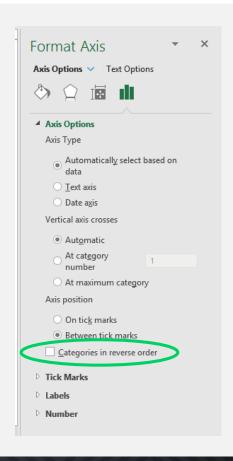
Sütunların Sıralanması Kategorileri (varsa) zaman sırasına göre, eğer 3.4 kategori varsa harf sırasına göre, daha fazlaysa değer sırasına göre yerlestirin.

Değer sıralaması doğrudan grafik üzerinden yapılamaz. Dolayısıyla datanın alındığı tabloda sıralama yapılmalıdır. Bu sıralama yapılırken de, veriler büyükten küçüğe dizildiğinde oluşturulan grafikteki veriler tablodakinin tersine küçükten büyüğe olarak sıralanır. Bu durumu düzeltmek için eksen başlıklarının üzerinde sağ tıklayıp «Format Axis» seçeneği seçilir ve yandaki görüntüde olduğu gibi «Categories in reverse order» kutucuğu işaretlenir.

Grafikte verilerin büyükten küçüğe sıralanması, okuyucunun ilk 2-3 veriyi ve muhtemelen onlara ek olarak bir de en alttan birkaç verinin okumasını tetikler.

Grafikte verilerin küçükten büyüğe sıralanması ise okuyucunun aşağı indikçe daha önemli veriye ulasması nedeniyle daha fazla baslığı okumasının sağlar.

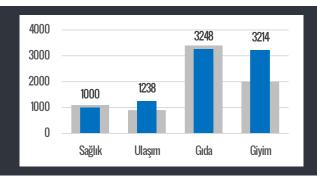
Dolayısıyla bizim için önemli olan en üstteki değerlerin okunması ise, kafa kanşıklığı yaratmadan, en üste en büyük değerlerin gelmesi sağlanmalıdır. Eğer daha fazla veriyi okutmak istiyorsak da, küçükten büyüğe olacak şekilde sıralayabiliriz.

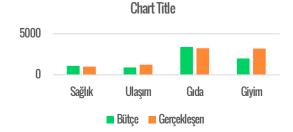

Örnek Grafikler - Bütçe-gerçekleşen Kıyası

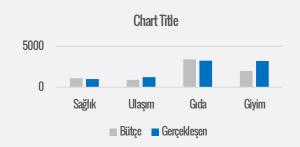
Kalem	Bütçe	Gerçel	kleşen
Sağlık	11	00	1000
Ulaşım	9	00	1238
Gıda	3400		3248
Giyim	20	00	3214

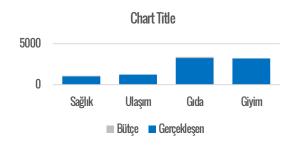
Grafiği Oluşturma İki veri serisi oluşacak şekilde sütun grafiği oluşturun.

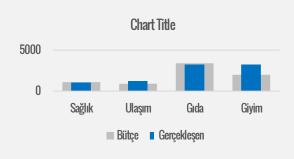
Doğru Renklendirme Bütçe bizim grafiğimizde ana odak değil, bu yüzden gri olarak, yani nötr/pasif renklendirilmeli. Gerçekleşme ise şirketimizin renginde veya konumuza uygun olarak renklendirilebilir.

Sütunları Üst Üste Alma Sütunlara sağ tıklayıp Format Data Series diyerek, sütunların arasındaki boşluğu %50'ye, sütunların birbirine geçiş değerini de %100'e çekin. Bu şekilde sütunlar üst üste oturacaktır; ancak bütçeyi aşma durumlarında bütçe sütunu görünmeyecektir.

Gerçekleşen Sütununu Daraltma İstediğimiz renkte bir sütun ve onun altına, sütundan daha geniş olarak yerleştirdiğimiz çizgiyi beraber kopyalayıp, gerçekleşen sütununu seçip yapıştının. Böylece Gerçekleşen daha dar bir diktörtgene dönüşecek ve arkasındaki bütçe ile ilişkisi görülebilecektir.

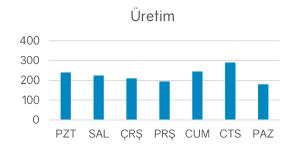
Örnek Grafikler - Dinamik Maximum Gösterimi

Haftalık üretim rakamlarını, maksimum üretimin yaşandığı günü otomatik olarak yeşile boyanacak şekilde bir grafik hazırlayalım.

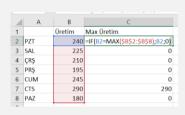
	Α	В	
1		Üretim	
2	PZT	240	
3	SAL	225	
4	ÇRŞ	210	
5	PRŞ	195	
6	CUM	245	
7	CTS	290	
8	PAZ	180	

Grafiği Oluşturma Veri serisiyle sütun grafiği oluşturun. Sütunlara tıklayıp önce tümünü griye, ardından maksimum değer olan Cumartesi üretimini yeşile boyayabiliriz: ancak rakamlarda değişiklik olur da, başka bir gün maksimum haline gelirse bile Cumartesi yeşil kalmaya devam eder. Bu renklendirmeyi Excel yapmalıdır.

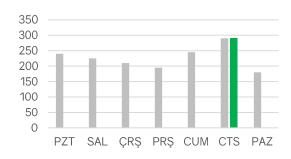

İkinci Sütun Grafikte ikinci bir renk için, ikinci bir veri serisi oluşturulmalıdır. Bu kolonda sadece maksimum üretim adedi yer almalıdır.

Doğru Renklendirme Maksimum haricinde kalan günlerdeki üretim bizim grafiğimizde ana odak değil, bu yüzden gri olarak, yani nötr/pasif renklendirilmeli. Maksimum üretim ise olumlu anlama uygun olarak renklendirilebilir.

Sütunları Üst Üste Alma Sütunlara sağ tıklayıp Format Data Series diyerek, sütunların arasındaki boşluğu %50'ye, sütunların birbirine geçiş değerini de %00'e çekin. Bu şekilde maksimum üretim gününde sadece maksimum için atadığımız yeşil renk görüntülenecektir. Sonrasında sadece maksimuma data label eklenip, eksen kaldınlarak grafik final haline getirilir.

Örnek Grafikler - Kelebek Grafik (Çoklu Karşılaştırma)

İki kategoriyi birden fazla kriter üzerinden karşılaştırmak amacıyla kelebek grafiklerin kullanımı uygundur.

Grafiği Oluşturma Aynı doğrulltuda ikişer sütunun bulunduğu çubuk grafiği seçerek grafiğimizi oluşturabiliriz.

Sütun Boşlukları Tüm sütun ve çubuk grafiklerde yapılması gerektiği şekilde, sütun arası boşlukları %0 olacak sekilde ayarlayın.

Doğru Pozisyonlandırma İki kategoriden birinin O çizgisinin sağına, birinin soluna doğru ilerlemesi için soldaki değerleri -1 ile çarpabiliriz. Bu sayede bir taraf pozitife, bir taraf negatife doğru ilerleyecektir. Ayrıca eksen başlıklarını ters sırada dizmek için başlığa ters tıklayıp Format Series diyerek, Categories in Reverse Order seçeneği açılır.

Araya Boşluk Ekleme Başlıkları iki kategorinin çubuklarının arasına yerleştirebilmek için bir data sütunu daha eklenir. Ömeğin iki kategorinin de değerleri yüzdelik değerlerse boşluk için de her bir satıra %100 yazılabilir.

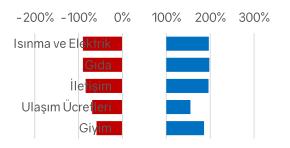

Örnek Grafikler - Kelebek Grafik (Çoklu Karşılaştırma)

İki kategoriyi birden fazla kriter üzerinden karşılaştırmak amacıyla kelebek grafiklerin kullanımı uygundur.

Doğru Renklendirme Lejandan kurtulabilmek amacıyla sütunlar ülkelerin bayrak renklerine göre yeniden renklendirilehilir

Ekseni Düzeltme
Eksendeki değerler Excel'de otomatik
seçildiğinden veriler grafiğin ortasında bir alana
sıkışmıştır. Bunu düzeltmek amacıyla eksen
başlıklarına sağ tıklayıp Format Axis diyerek Min
ve Max değerlerini kendi grafiğimize göre
ayarlayabiliriz. Ardından eksen başlıkları da
silinebilir.

Veri Etiketi Ekleme Eksendeki veriler yüzdelerin okunmasına destek olmadığından silindi; ama bu durumda da değerlerin sütun üzerinde yazdırılması uygun olacaktır. Her iki sütuna da sağ tıklayıp Add Data Label diyerek değerleri grafiğe yazdırın.

Başlıkları Boşluğa Alma Kriter başlıklarını orta sütun üzerine yazdırmak için orta sütuna Add Data Label ile metin eklenir. Data Label üzerine sağ tıklayıp Format Data Label diyerek Value yerine Categories seçilerek kategori başlıkları ortaya alınır. Soldaki değerlerin negatif görünmemesi için Format Data Label/Number sekmesi altında Custom secilip 0%0%/azılabilir.

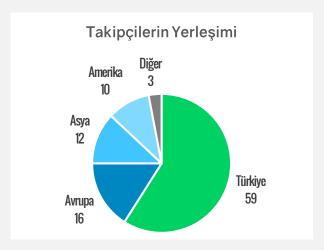

Pasta Grafik

Pasta grafikleri bir bütünün parçalarını göstermek için kullanılır. Dilimlerin açıları değerleri temsil eder ve parçaların toplamı yüzde 100'e esittir.

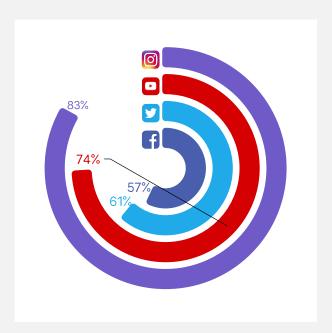

Standart pasta grafikler klasik parçadan bütüne karşılaştırmalar için kullanılır.

Pasta grafiğin farklı bir versiyonu olan simit grafikte, ortaya konuyla ilgili bir ikon veya değer yerleştirilebilir.

Pasta grafik, en popüler grafik türlerinden biridir; ancak özellikle grafik tasanmcılar ve veri görselleştirme uzmanları pasta grafiklerden çok hoşlanmazlar. Sadece aşina olunan yüzdelerde (%25,%50,%75,%100) ve pozisyonlarda ise, pasta dilimlerinin boyutunu ölçebildiğimizi savunurlar. Diğer açılan göreceli olarak karşılaştıramadığımızdan, bilgileri yorumlanamaz ve dolayısıyla grafik etkisini kaybeder. Bu nedenle daha farklı tasanmlar (simit grafik vb.) seçilmeye çalışılır.

Simit grafik kullanılarak iç içe birden fazla veri serisini yerleştirerek karşılaştırma yapmak da mümkündür. Burada dikkat etmek gereken konular, okuyucunun rahat değerlendirme yapabilmesi için veriler arasında yeterli boşluğu kullanmak ve verileri dışanya doğru artan sırayla yerleştirmektir.

Pasta Grafik

Dikkat Etmek Gerekenler

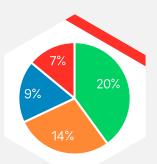

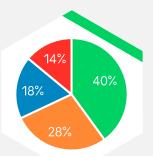
Kategori Sayınızı Sınırlandırın 4'ten fazla kategoriyi karşılaştırmak zor olduğundan, daha fazla kategoriniz varsa onlan «Diğer» başlığı altında toplayabilirsiniz

Karşılaştırma Amacıyla Pasta Grafiği Kullanmayın İki bütünün içindeki paylan karşılaştırmak için pasta grafiği uygun bir grafik değildir. Bu kıyası yığılmış sütun grafikle yapmak daha uygundur.

Yüzde Değerleri Toplamı %100 Olmalı Grafikte yer alan kategorilerin paylan doğru bir şekilde gösterilmeli ve yüzde değerlerinin toplamı 100 birim olmalıdır.

Pasta Grafik

Dikkat Etmek Gerekenler

Pasta Grafiği Farklı Değerler İçin Kullanın Birbirine yakın değerleri karşılaştırmak için pasta grafik uygun bir çözüm değildir.

Dilimleri Birbirlerine Bitişik Yerleştirin Bütünü görmeyi engellemesi ve parçaların birbirleriyle kıyasını zorlaştırması nedeniyle parçaların bitişik kullanılması doğru gösterimdir.

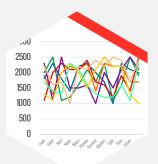

Boşluğu En Uygun Değere Getirin Simit grafikte orta boşluğu çok fazla veya çok az bırakmak grafiği okumayı zorlaştırır. Optimum değer 100/(halka sayısı+1) olarak hesaplanabilir. Tek halkada %50, iç içe üç halka varsa %25 gibi.

Çizgi Grafik

Çizgi grafik, zaman içinde oluşan değişimleri ve eğilimleri gösterir. Siteye gelen ziyaretçiler veya hisse senedi fiyatları gibi sürekli bir veri kümesindeki ilişkileri göstermek amacıyla uygulanır.

Maksimum 4 Çizgi Kullanın Eğer daha fazla karsılaştırma yapmak istiyorsanız, anlamlı olacak şekilde birden fazla grafiğe bölüstürün.

Düz Çizgi Kullanın Kesik çizgili veya noktalı çizgiler dikkat dağıtabilir. Onlan sadece tahmin gibi özel durumlan belirtmekte kullanın.

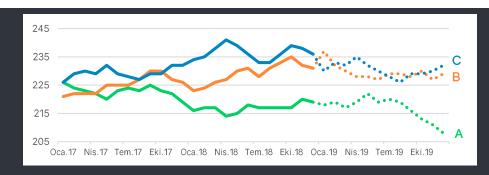
Renkleri Tutarlı Kullanın Grafikte her çizgiyi farklı renk kullanmaya çalışmayın. Özellikle parlak renkleri sadece öne çıkarmak istediğiniz değerler için kullanın.

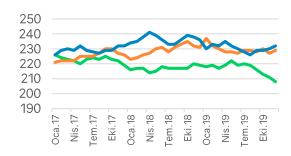
Çizgi Grafik

Örnek Grafikler - Gerçekleşen & Öngörü Grafiği

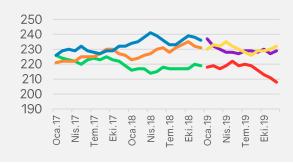
Gerçekleşen ve öngörü satışların gösterimi için çizgi grafiklerin kullanımı uygundur.

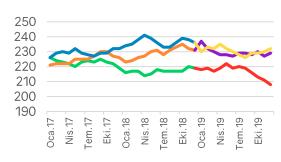
Grafiği Oluşturma Eğer gerçekleşme ve öngörü rakamları aynı sütunda yer alıyorsa, Excel bu verileri aynı veri setine ait yeni datalar olarak gördüğünden tek bir çizgi olarak görmektedir. Dolayısıyla aynı sütun içerisinde yer almaları bizim için iyi bir grafik görüntüsü vermeyecektir.

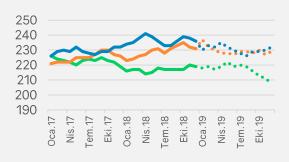
Yeni Sütun Oluşturma Öngörü rakamlarını ayrı bir sütuna alırsak onların yeni birer çizgi olarak oluşturulmasını sağlarız. Bu şekilde öngörü çizgilerini gerçekleşenden farklı olarak biçimlendirebiliriz.

Çizgileri Birleştirme Farklı çizgileri oluşturduğumuzda çizgiler arasında boşluk kalmaktadır. Boşluğu kaldırmak amacıyla son gerçekleşen verilerini, öngörülerin sütununa da kopyalarız

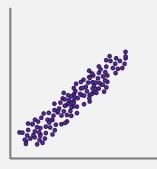
Çizgi Görünümünü Değiştirme Son hamle olarak öngörü çizgileri kategorilerin renkleriyle aynı olacak şekilde ayarlayın: ama öngörü olduklarının anlaşılması için Dash Type'ı değiştirin. Çizgilerin son noktalarına iki kez tıklayıp Add Data Label diyerek son değeri grafiğe yazdırabilir, daha sonra da değeri kategorinin adıyla güncelleyebilirsiniz.

Dağılım Grafiği

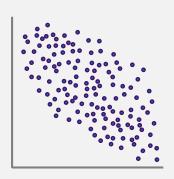
Dağılım grafikleri iki kategori arasındaki ilişkiyi görüntülemek için kullanılır. Bir değişmesi, diğerinin de değismesine neden oluyor mu, ne sekilde değistiriyor, bu grafik üzerinden kolayca okunabilir.

Korelasyonun Türü **POZİTİF**

Korelasyonun Gücü **GÜÇLÜ**

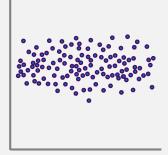
Pozitif korelasyon, bir değer yükselirken diğerinin de yükselmesi anlamına gelir. Güçlü korelasyon da değerlerden birinin değişmesinin diğerini de etkileyeceğini gösterir. Dolayısıyla iki kriter birbiriyle yakın iliskilidir.

Korelasyonun Türü **NEGATİF**

Korelasyonun Gücü **ZAYIF**

Negatif korelasyon, bir değer yükselirken diğerinin düşmesi anlamına gelir. Zayıf korelasyon da değerlerden birinin değişmesinin diğerini çok etkilemeyeceğini gösterir. Dolayısıyla iki kriter birbiriyle yeterince ilişkili değildir.

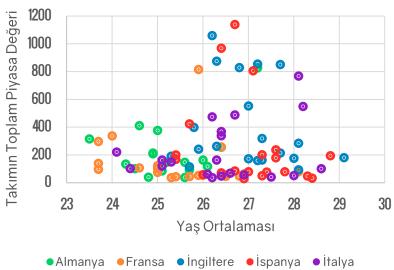
Korelasyonun Türü BOŞ

Korelasyonun Gücü **YOK**

Bir değerin değişmesi diğerini değiştirmiyorsa boş korelasyon olarak adlandırılır. Değerlerin dağılımı orta derecede korelasyon gibi görünse de, boş korelasyonun gücü yoktur. Dolayısıyla iki kriter arasında ilişki yoktur.

Eğer dağılım grafiğinde farklı kategorilerin farklı renklerde yer almasını isterseniz, her bir veri serisini ayrı ayrı tanıtmak gerekir. Bunu sağlamak amacıyla eklemek istediğiniz datayı seçtikten sonra kopyala deyip, grafiğe tıkladıktan sonra, Home şeridi içerisindeki Clipboard bölümünden Paste yazısının altındaki ok tuşuna basarak Paste Special/New Series diyebilirsiniz. Dilerseniz grafiğin üzerindeyken Select Data menüsünden, Add Series diyerek de eklemek istediğiniz datayı seçebilirsiniz.

Ortalama Yaş - Takım Değeri İlişkisi

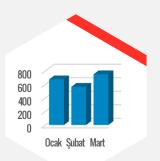

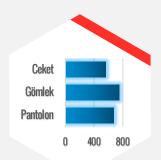
Tüm Grafikler

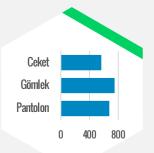
Dikkat Etmek Gerekenler

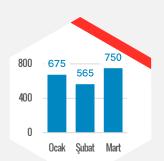

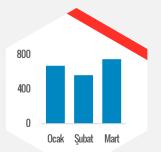
3 Boyuttan Uzak Durun 3 Boyut her ne kadar gerçek hayattan alışkın olduğumuz bir görüntü olsa da, grafiklerde sadeliği sağlamak için kullanmaktan kaçınmak gerekir.

Efektlerden Uzak Durun Gölge, yansıma, parlama gibi efektler tıpkı 3 boyut gibi okumayı zorlaştırmakta ve grafikte aranan sadeliği bozmaktadır. Bu nedenle kullanmamak gerekir.

Eksen Başlığı – Veri Etiketi Kullanımı Grafikteki değerlerin okunması için eksen başlıkları ve kılavuz çizgileri birlikte, veya sadece veri etiketlerini (tamamında veya sadece özellikle ilgiyi toplamak istediğiniz değerde) kullanabilirsiniz İkisinin aynı anda kullanımı kammaşaya, kılavuz çizgiler olmadan eksen başlıkları ise eksik gösterime neden olacaktır.

Sunuma Yerleşim & Linkler

Excel'den Sunuma Grafik Kopyalama

	USE DESTINATION THEME	KEEP SOURCE FORMATTING	PICTURE	Paste Link
Excel'de güncellenen verinin sunuma yansıması	√	V	*	√
Excel'de değişen formatın sunuma yansıması	*	*	*	√
Sunumda grafik format değişikliği	√	V	*	*
Sunumun renk formatina uyum	√	*	*	*

Veri Görselleştirme Örnekleri https://datavizproject.com/

https://datavizcatalogue.com/

https://www.makeovermonday.co.uk/gallery/

Excel&Grafikler Hk. YouTube https://www.youtube.com/channel/UCJtUOos_MwJa_Ewii-R3cJA

Veri Görselleştirme Hk. Twitter www.twitter.com/DataVizSociety

www.twitter.com/VisualCap www.twitter.com/visualisingdata www.twitter.com/infobeautiful

Veri Görselleştirme E-Eğitimler https://www.udemy.com/course/advanced-excel-charts-

graphs/leam/lecture/3782448#overview

https://www.udemy.com/excel-dashboards-

reports/learn/lecture/7117828#overview

Görsel Arşivi <u>www.freepik.com</u>

Uluslar Arası Veri Bankası <u>www.statista.com</u>

www.ourworldindata.org

www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/

Ulusal Veri Bankası <u>www.verikaynagi.com/</u>

Harita Oluşturma <u>pixelmap.amcharts.com/</u>

